

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt X. Noui tumultus Senenses. Legatio Moroni ad Augustana Comitia.
Missio in Angliam Antonij Augustini Nuntij. Pontificis mors.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

1554.
p 14. Decem-
bris 1554. in
Actis Con-
fitor. & Iulij
in epistola
Montani, po-
stredie scri-
pta ad Ar-
chintum
Nuntium
Venetiis.

rem^o Romæ solemnnes Deo perfolutæ sunt grates per Pontificium cum toto Senatu sacrificium, per publicas supplicationes, per vniuersalia ieiunia, per plenissimum Iubileum. Legatus, tametsi fremente in ipsum inuidiâ ob Religionis rei^que Politicæ causam, in magna semper auctoritate perstitit, & ipsius consilio, amplissimâque facultate, quam illi dederat auxeratque Pontifex, pro eo ac Reges coniuges postularant, contaminati Pastores ab Ecclesiis eiecti sunt, eorumque loco Catholici, Religionis^que studiosi suffecti, qui Orthodoxæ Fidei causâ exilia spoliationes^que passi constanter infectationis tempore, se Tiaris dignos ostenderant. Fortunæ vices, quæ opplent admiratione mortales! sed immeritò in eiusmodi orbe, in quo rerum variationes adèd crebræ sunt, & inconstantia adèd naturalis, vt nihil planè admirabilius esse deberet, quàm stabilitas.

CAPVT X.

Novi tumultus Senenses. Legatio Moroni ad Augustana Comitiam. Missio in Angliam Antonij Augustini Nuntij. Pontificis mors.

1555.

Minùs prosperè res aliis in regionibus euenerant, quod Anglicæ felicitatis dulcedinem Pontifici eripuit. Nec procul, sed in Italia, & ad suæ ditionis ostia tumultus ac paratam stragem spectabat. Senensium æstus, spe quietis abiectâ, in dies feruescebant. Iulius assiduo studio pactionem inter Cæsarianos Gallos^que iam firmarat, quâ^a vtrique sua ipsorum arma retraherent, ciuilib^que administratio illius principatus esset penes Ceruini Cardinalem, probitate ac prudentiâ satis spectatum, illis^que ciuib^qus acceptum; quippe virum nobilem ex Monte Politiano, vrbe situ proximâ, & ditioni Senensi aliàs adnexâ. Sed Ferrariensis Cardinalis variis artibus tandiu partium subscriptionem protraxerat, vt Hispanorum exercitus iussu Cæsaris coactus fuerit inde discedere, oram maritimam regni Neapolitani defensurus aduersus formidatam aggressionem Turcicæ classis. Quocircâ Pontifex decreuerat Ceruini virtutem impendere alteri negotio, hominis propensionem magis accommodo; scriptis^que suo chirographo litteris eum Romam acciuit^b. Nec ipse ab re putauerim, aliquot illarum periodos hîc apponere, in quibus, velut in crystallo, sincera cuiusvis acies sinceram Iulij mentem de reformandis Ecclesiasticis animaduertet. *Hîc, inquit, Episcoporum infinitus est numerus, & quæ ad morum reparationem spectant, magis quàm in præsentia profligata esse non possent. Nostri*

^a Vide Adrianum lib. 11. & 12.

^b 22. Augusti 1555.

foret iorum, ut saltem quinque aut sex capitibus admodum necessariis, magni momenti, consuleretur; ac postea per dies singulos ea paulatim admoventur remedia, quæ Dei afflatus suggereret. Cogimur proinde te hortari, rogare, atque obstringere, ut huc quàm citissime poteris, quod tuo fiat commodo, conuoles; nec tempus aduentus tui citra Kalendas Octobris coarctamus, nec ultra Kalendas Novembris producamus. Nostræ conscientia testimonio certus omnino sis, non minus te promeriturum in nauanda nobis opera ad hanc rem aliasq; grauissimas, quæ in horas singulas occurrunt, quàm in Ecclesia tua curanda; quam scimus tuâ præsentia satis respirasse, & quæ poterit, etiam te absente, relictis à te mandatis idoneis perfrui. Sed ob varias difficultates Diploma, ad consulendum illis capitibus destinatum, confici non potuit, nisi prope Iulij mortem: in quo Diplomate Comitiorum Pontificalium, Clerique emendatio continebatur; ita ut ne illo quidem solemnè ritu illud firmare per tempus licuerit, quo ad ipsi parendum obstringerentur Cardinales, aliiq; Ecclesiastici, seu in interiori seu in exteriori foro, quemadmodum vacante Sede pronũciauit ^d selectus cœtus illustrium Iurisperitorum, quem Collegij mandato percontatus fuerat Caraffa, Purpuratorum antiquissimus.

2 Sed reuertente ad Senensium turbas-stylo; Hispanorum discessus, nondum confirmatis pactionibus propositis, qui Gallorum commodis peropportunos visus est, ipsis in ea ditione cladem attulit. Potentiã siquidem superbientes, Florentiæ Ducem, Cæsarianarum partium, in insula Iluæ ipsorum armis laceffitum, ad implorandam Cæsaris opem compulere: quare validas adducens copias Marchio Melenianus, ad confligendum cœgit Petrum Strozziũ Gallorum ducem, eumq; prælio vicit. Deinde cinctas obsidione Senas fame coarctauit. Contigit interim, ut Ascanius Corneus, sororis Pontificis filius, & Cæsaris miles, ^e illectus simulatæ proditiõnis technâ ad Clusium oocupandum, eò malè cautus accesserit, sed cum fucata fraus fraudem tegeter, captus est, & in Galliam missus; vnde postmodum à Rege Pontifici redditus, sed adiectâ obligatione, ut tamquam Regis captiuus apud eum detineretur. Hæc erant ad id usque temporis armorum euenta.

3 Quamquam autem eo finitimo bello Pontifex valdè agigaretur; tamen multò acrius à remoto Germaniæ, quàm à propinquo Etruriæ incendio adurebatur, cum ipsi obuersarentur animo & superiora infortunia, & noua pericula Religionis, ob imminencia Comitiorum Augustæ celebranda, ut ibi decerneretur, quisnam ex quatuor modis in Passauiensi concordia numeratis opportunior esset ad controuersias

Pars II.

H h h

trouersias

1555.

^d In mandatis traditis Antonio Augustino, Auditori Rotæ, missõ ad Regem Angliæ Nuntio, 30. Ianuarij 1555 infra adductis.
^e Acta Confist. 25. Martij, & 3. Aprilis 1555.

^e Litteræ Montani ad Delfium, ultimo Martij, & 23. Aug. 1554.

orig
ly Tri
e.
II.
V

1555.

f Litteræ
Montani ad
Delfinum,
25. Augusti
1554.

g In varijs
litteris Mon-
tani ad Del-
finum, & in
mandatis
traditis à Io-
hno, Antonio
Augustino,
infra addu-
cendis.

b Extant in
eius manda-
tis, 30. Janua-
rij 1555.

trouersias Fidei componendas. Quamobrem quò in tam arduo grauique negotio possent Nuntio Delfino mandata suppeditari magis & assidua & idonea, Ceruinus, qui ad breue tempus Ecclesiam suam repetierat, eo animo ipse reuocauerat, vt illi curam præcipuè demandaret prospiciendi rebus Religionis, iniungendique varijs longinquis administris quæ ab ipsis essent agenda.

Cumque postulatum esset à Cæsare^s vt ad Comititia aliquis designaretur Legatus, Pontifex primò renuit, ob causas quas infra recensēbimus; sed urgente Romanorum Rege, propterea quòd in eo conuentu de grauissimis Religionis rebus deliberandum erat, que tanti Ministri Pontificij præsentiam postulabant; pollicitoque, se absque illius Legati consensu nihil confecturum (quod aut ignorauit, aut celauit Suauis) Legatum mittere induxit animum; delegitque Moronum Cardinalem, virum exercitâ prudentiâ, expertum Germaniæ, eidemque perspectum, quippe qui diu Nuntium egerat apud ipsum Ferdinandum, & simili conuentui Ratisponæ interfuerat, cum ibi Contareus adesset Legatus.

Simulatq; Pontifex hanc electionem, petentibus Carolo ac Ferdinando, habuit, ire iussit Antonium Augustinum Hispanensem, Romanæ Rotæ Duodecimuirum, ad Philippum Regem & vxorem Mariam Nuntium, qui grates ipsis ageret^b ob reditum regni Britannici ad Ecclesiæ Catholicæ sinum, simulq; proponeret, rationem vnicam illius in Fide retinendi fore, si aberrantibus quodcumq; apud exteros per fugium occluderetur, quod compositâ cum Gallis pace obtineri potuisset: illud eò studiosius à se inculcari tum Cæsari tum ipsis, quòd in præsentia vir maximæ auctoritatis pollicebatur, in eo euentu Henricum Regem votis Pontificis, ipsorumque Principum, consensurum in eo quod ad Turcam reprimendum, opprimendosque hæreticos in Religionis vtilitatem pertineret. Ac vir ille de se obtulerat, vt in arcem Æliam ipse coniceretur, capitisque penam lueret, vbi quod pollicebatur non succederet. His addere iubebatur Nuntius, numquam omisisse Pontificem adicere animum ad morum emendationem, cunctis exemplo futuram; sed rem duplici de causa diutiùs protractam, & propter Ecclesiasticorum repugnantiam ne corrigerentur, & propter vim & iniquam potestatis usurpationem, quam laici Magistratus aduersus Ecclesiæ ius exercebant. Priori parti consuluisse tandem Pontificem in pluribus præcipuis capitibus per Diploma iam digestum, breuî promulgandum, posteriori opus esse, vt Principum pietas auctoritasque prospiceret. In eo Diplomate viros Ecclesiasticos reformari, ducto initio à Ro-

mani Pontificis creatione, vsque ad infimum ipsorum gradum. Et 1555.
 quamuis oportuisset eas sanctiones conficere, quæ possent in qua-
 cumque regione ad opus deduci; tamen multis rebus fuisse consul-
 tum, quæ præsertim in Ecclesiis Hispanicis ad bonum regimen, re-
 ctamque viuendi rationem spectabant. Vbi verò illud Diploma fa-
 tis non esset, præstò esse Pontificem ad ea omnia adiicienda, de
 quibus commoneretur, dummodò vicissim abusus laicæ potestatis
 abolerentur. Ac potissimum querebatur, quòd illius potestatis ope-
 rà compluribus Hispaniæ Episcopis subiicerentur Canonorum
 Collegia, seu, vt vocant, Capitula, quæ per titulum quo fuerant
 condita erectæ, seu per possessionem omni memoriâ antiquiorem,
 eximebantur: non mediocri illarum Ecclesiarum perturbatione;
 quandoquidem suauior adhiberi poterat medela corruptelis ab ea
 immunitate profectis, per sanctiones in Concilio statutas, & per
 alias quæ opportuna censerentur.

6 Destinatum pariter fuisse à Pontifice in gratiam Cæsaris Moro-
 num ad Augustana Comitata Legatum; tametsi Pontificis animo
 non parum renitente, quòd de rebus Religionis agendum esset in
 conuentu ex Ecclesiasticis ac laicis, ex Catholicis & hæreticis con-
 flato, cui tam monstroso spectaculo indecorum videbatur adesse
 Pontificum Legatum: tamen indulgisse Pontificem ipsorum po-
 stulationibus, duo pro certis assumentem. Alterum, complures ex
 præcipuis Principibus per seipsos Comitibus interuenturos ad græua
 Decreta conficienda, non autem per procuratores, tenui cum aucto-
 ritate ad modica sancienda, inter quos pro dignitate Legatus Apo-
 stolicus minimè interfuisset. Alterum, nihil omnino ibi statuen-
 dum aduersus auctoritatem Ecclesiæ, Patrum, Conciliorum, præ-
 fertim verò aduersus Tridentinas sanctiones, quod in Religionis
 vniuersæ perniciem redundasset. Hæc iniuncta Augustino manda-
 ta in Angliam proficiscenti eodem tempore, quo Moronus in Ger-
 maniam.

7 Sed vix peruenerat Moronus, cum Romam Iulij obitu reuoca-
 tus est. Decessit Iulius 23. Martij, Pontificatus anno sexto, & æta-
 tis septuagesimo, ex cibi defectu; * quemadmodum sæpè accidit,
 vt bona fortunæ, eis qui affluentius illa possident, plurimum post-
 eà in vsu deficiant, deficiente ipsis arte iis bonis vtendi, & crescente
 inconsideratâ appetentiâ morbum insanabilem vsquequaque sa-
 nandi: cuius rei exemplum aliquod simile ætate nostrâ conspexi-
 mus. Euenit igitur, vt dum Iulius acutis obstinatisque podagræ
 doloribus torquebatur, sperauerit illam fame enectum iri: cumque
 ingens

i Tradita illi
 Crux, 13. Fe-
 bruar. 1555.
 vt in Actis
 Consistor.
 k In Vita
 iam memo-
 rata Prosperi
 Cardin. San-
 ctæ crucij.

1555. ingens Iulij corpus, ac prævalidus stomachus cibatu plurimo indigerent, eoque vsa fuissent, ille in utroque genere subinde ipsum ad eò attenuauit, vt attenuauerit simul, ac demum post mensē tam importunæ dietæ vitalem calorem extinxerit. Ita luctus argumentum euasit Iulius, cum in summa esset expectatione, & suæ & priuatæ publicæque lætitiæ, ob solemnem legationem, quam Rex Angliæ ad eum miserat ad obedientiam ipsi exhibendam; quæ legatio tribus Oratoribus constabat, nomine scilicet Ecclesiasticorum, Dynastarum, & Popularium. Altero ante postremum vitæ diem Collegium aduocauit, ei que ditionis Ecclesiasticæ procuratoriam commisit.

12. Martij
1555. vt in
Actis Confessorialibus.

Mediocris natus genere fuit Iulius, sed ingenio plusquam mediocri ad excogitandum præstantiora, quam ad insistendum excogitatis. Per multos gradus ad supremum enisus est; & præter minora munia interfuit Lateranensi Concilio, & in eo solemniter perorauit. Fuit Archiepiscopus Sipontinus, & bis Romæ gubernator, & etiam Apostolicæ Cameræ Auditor. Quo tempore Roma direpta est, ipse cum aliis obses victoribus datus, graue discrimen subit ignominiosæ necis inter barbaram militum avaritiam. Iam Cardinalis, præcipuis ditionis Ecclesiasticæ prouinciis præfuit, suamque sapientiam animique constantiam illustrauit diuturnâ turbidæque Concilij præfecturâ. Tener in amore, celer ad iram, sed non minus celer ad eam deponendam quam concipiendam: suo ingenio patens, sed latens quantum vellet, ex arte: pronus ad laxamenta, sed æquè etiam ad negotia. Documenta ministris ad alios Principes legatis in eius Pontificatu tradita, quæ plerumque ab eo dictata sunt, perinde ac omnes penè magni moliminis litteræ, ingenij subtilitatem præ se ferunt, prudentiæque de politicis rebus præstantiam, nec minùs boni publici Religionisque studium; sed quædam formulæ in illis plus efficacitatis quam maiestatis præferunt, quæ absoluta grauitatis ac moderationis defectum arguunt. Benefico fuit animo, sed interdum absque delectu; dignioribus quidem sine præmio nequaquam præteritis, sed simul etiam minùs dignis beneficio affectis. Suum sanguinem deamauit, variis Purpuris inter consanguineos distributis, quorum aliqui honorem meruisse postea censeri possunt, quem cum obtinerent haud merebantur: præsertim verò in Nobilio Cardinali tenera ætas admirationem addens sanctimoniam, visa est decus addere, non minuere dignitatem. Sed præ ceteris vnum extra consanguinitatem suam amauit, exiitque, nec antea nec postea dignum, qui fuit Innocentius de Monte.

Monte. Abstinit à transferendis in suos Apostolicæ Sedis bona: 1555.
 unde Ascanio Corneo solum quoad viueret donauit pagum prope
 Perusiam; & germano fratri Balduino, itidem quoad viueret, Came-
 rini Principatum concessit, qui postea à Iulij successore, compen-
 satus aliunde prouentibus, ablatus illi fuit. Fama est, ab hoc germa-
 no fratre ^m ad extremum vsque extimulatum fuisse, vt cunctis suis
 posteris iure beneficiario Principatum illum concederet, sed Pon-
 tificem à liberis Ceruini consilijs fuisse retentum. Multò magis ab-
 horruit ab ineundis nexibus cum summis Principibus, quibus con-
 sanguineos extolleret. Tantummodò à Duce Florentiæ, patriæ
 suæ domino, Montis sancti Sauini beneficiarium ius accepit in
 fratre, impotens sibi temperandi ab ea voluptate, quâ suos ad-
 spiceret in illis dominantes, inter quos educati fuerant æquales.
 Par quædam illecebra illum postremo ætatis anno traxit ad stabi-
 liendum coniugium ^m inter Fabianum filium nothum, sed vnicum
 fratris, demortuo Ioanne Baptistâ, & filiam Cosmi ducis, quæ post-
 modum Alfonso Ferrariæ Duci nupsit; quod in Senatuum retulit,
 ° contestatus, nihil inde detrimenti passuram Rempubicam Chri-
 stianam. Eius Pontificatus parum gloriæ in memoria posterorum
 obtinuit ob infelicem expeditionem Parmensem, ob dissolutionem
 Concilij, & ob Passauiensium concordiam. Hæc omnia repensã vi-
 debantur Angliæ recuperatione, si quid tamen aut præter flores ille
 collegisset, aut si ex ea fructus diuturnior Ecclesiæ prouenisset. Æsti-
 matione tenui, nec maiore beneuolentiâ mortuus est. Etenim
 quædam illius libertas ac familiaritas, quæ ipsi priuatam gerenti
 personam amorem inter æquales conciliauerant, in excelso postea
 Principis gradu venerationem minuere, sine qua dote cum Prin-
 ceptis minus in seipso bonus censeatur, minus pariter amari solet.
 Nihilominus, vt mea fert opinio, hæc de illo existimatio fuit ini-
 qua: ipsius quippe vitia maiora quidem ad speciem erant quàm
 virtutes, sed non fortasse ad pondus. Nempe honor quoque, per-
 inde atque cetera mortalium bona, præter verum bonum vnicum,
 quod est probitas, in arbitrio fortunæ situm est.

^m Bzonius
 anno 1555.
 & alij scri-
 ptorès illius
 temporis.

ⁿ Litteræ
 Montani ad
 Delfium
 Nuntium,
 23. Aprilis
 1554.
 6. Aprilis
 1554.

aria
 ly Tr
 e.
 II.
 Amio
 V